

2022

BASIN KONSEYİ BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU

- *Kuvvetler ayrılığına son veren ‘Tek adam’ yönetimi, iktidarını sürdürebilmenin yollarından birini de ‘tek sesli’ medya düzeni kurmakta buldu. Medyanın yüzde 95’ini tam kontrolüne alıp fonlayan iktidar, elindeki kamu gücünü ‘muhalif’ medyayı susturmak için 2022 yılında da hoyratça kullandı.*
- *Gazetecilerin ve muhalefetin direnmesine karşın AKP ve MHP milletvekilleri Sarayın talimatını yerine getirerek DP döneminin ‘Sansür Yasası’nı 66 yıl sonra Meclis’ten geçirdi. Gazetecileri ‘yanıltıcı bilgi yayma’ gibi yoruma açık bir suçtan hapse atılmanın yolu açıldı.*
- *Bağımsız olması gereken kurumlar, iktidarın medyayı susturma aparatı oldu. Yetkisini aşır yayın durduran, ekran karartan RTÜK, ‘halk duymasın, görmesin, bilmesin’ istiyor. Gazetelerin ilanlarını kesen BİK, ‘Basın İnfaz Kurumu’na dönüştü. Yargı, basın özgürlüğünü yok sayan kararlar verdi.*
- *“Muhalif” medya her yönden kuşatma altına alınarak ‘çökertilmeye’ çalışıldı. İktidarı eleştiren gazeteciler bir gerekçe uydurulup evlerine yapılan polis baskınlarıyla gözaltına alındı, tutuklandı, mahkûm edildi. Birçok gazeteci saldırıya uğradı, İzmit’te bir gazeteci öldürüldü.*

BASIN Konseyi, ‘Sansür Yasası’ başta olmak üzere 36 yıllık tarihinde ifade ve basın özgürlüğü ihlalleriyle en çetin mücadeleyi verdiği bir yılı geride bıraktı.

Medyamızın giderek ağırlaşan sorunlarının çözüleceği umuduyla girdiğimiz 2022 yılını, çözüm aranıp bulunması bir yana, siyasi iktidarın daha ağırlaştırıp ‘Sansür Yasası’ gibi yenilerini eklediği yakıcı sorunlarla boğuşarak geçirdik.

Özgürlükçü olduğunu iddia eden, ancak demokrasinin olmazsa olmazı ifade ve basın özgürlüğünü; insanca yaşamının temel koşulu olan iletişim özgürlüğünü içselleştiremeyen siyasi iktidar, 2022 yılında da medyaya yönelik siyasal, yargısal ve ekonomik her türlü baskıyı uyguladı.

Eleştirel ve bağımsız yayın yapan medyaya sansür, yayın yasağı, erişim engeli, program durdurma, resmi ilan kesme, idari para cezası, ekran karartma uygulamaları, 2022 yılında hiç olmadığı kadar arttı.

Gazetecilere yönelik saldırı, polis şiddeti, gözaltı, tutuklama, hapis ve tazminat

cezalarıyla 2022 yılı, basın tarihimize yine kapkara yıl olarak geçti.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kuvvetler ayrılığına son verilip yasama, yargı ve yürütmenin tek elde toplandığı 'Tek adam' yönetimi, iktidarını sürdürebilmenin yollarından, birini, medyayı kuşatıp tam kontrol altına almakta buldu. Kamu kaynaklarını kullanarak, medyanın yüzde 95'ini tam kontrolüne alan iktidar, 'tek sesli' medya düzeni hedefine ulaşmak için özgür ve bağımsız yayın yapan gazete ve televizyonları susturmaya çalıştı. Cumhurbaşkanının kimi zaman cami çıkışı, bir sanatçı için "Adem efendimize uzanan o dili koparmak bizim görevimizdir"; kimi zaman "Merdan Yanardağ diye birisi var. Osmanlı hakkında ahlaksız ifadeler kullanıyor, hakaretler ediyor. Bunların üzerine gitmemiz lazım" sözleriyle gazetecilere, sanatçılara karşı linç kampanyasının yürütülmesine yol açtı.

* Basın tarihimizin en ağır 'Sansür Yasası', Basın Konseyi'nin de beraber hareket ettiği basın meslek kuruluşları ve muhalefetin haftalarca direnip engelleme çabalarına karşın, Saray'ın talimatını yerine getiren AKP ve MHP milletvekillerinin oylarıyla Meclis'ten geçirildi.

* Basın mensupları, gazetecilik faaliyeti yaptıkları ve iktidarı eleştirdikleri için bir gerekçe uydurularak evlerine yapılan polis baskınlarıyla gözaltına alındı, tutuklandı, mahkûm edildi. Türkiye, dünyada en fazla gazetecinin hapiste olduğu ülkeler sıralamasında İLK BEŞE girdi; İran, Çin ve Myanmar'ın ardından dördüncü sırada yer aldı. DÜNYA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ endeksinde 180 ülke arasında 149'uncu, DÜNYA DEMOKRASİ endeksinde 167 ülke arasında 103'üncü sıradayız. Hiç hak ekmediğimiz halde demokraside, basın özgürlüğünde, hukukun üstünlüğünde hep UTANÇ TABLOSUNDA yer alıyoruz.

* Gazetecilere ve yayın kuruluşlarına yönelik saldırılar 2022 yılında daha da tırmandı. Halkın gerçekleri öğrenmesini engellemek için gazeteciyi susturmaya kalkışan karanlık odakların gerçekleştirdiği bu saldırılara hem ulusal medyada hem yerel medyada görev yapan birçok meslektaşlarımız hedef oldu. İstanbul ve Ankara'nın yanı sıra İzmir'de, Adana'da, Mersin'de, Bartın'da, Sivas'ta, Elazığ'da, Muğla'da onlarca gazeteci tartaklandı, dövüldü ve canlarına kastedildi. İzmit'te bir meslektaşımız, yayınladığı haber nedeniyle sahibi olduğu gazetede görevi başında silahlı saldırıda öldürüldü.

* Gazetecilerin habere ulaşması hiçbir demokratik ülkede görülmeyen uygulamayla, kolluk gücüyle engellendi. Halkın haber alma ve gerçekleri öğrenme hakkı gasp edildi. Haber takibindeki basın mensupları polis şiddetine maruz kaldı.

* Anayasa ve yasalara aykırı yönetmelik ve düzenlemelerle özerkliğini yitirip iktidar partisinin disiplin kurulu gibi hareket eden Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu (BİK) ile siyasallaşan kimi Yargı, 'muhalif' medya ve gazeteciler üzerinde 'iktidar sopası' olmayı sürdürdü.

* Eleştirel ve bağımsız yayın yapan televizyonlar için, adeta 'ceza mahkemesi' ve 'sansür kurumu' görevini üstlenen RTÜK, 2022 yılında Halk TV'ye 23, TELE1'e 16, KRT'ye 6, FOX TV'ye 4 ve Flash TV'ye 4 olmak üzere 54 kez cezai yaptırım uyguladı. İktidar medyasının televizyon kanalları A Haber, Ülke TV, Kanal 7, TV Net

ve TV 24'e, yüzlerce şikâyet başvurusu olduğu halde tek bir ceza vermedi. Saray'ın talimatıyla bu haksız- hukuksuz kararları veren RTÜK, tüm kanalların iktidar medyasının televizyonları gibi yayın yapsın ve 'ÜÇ MAYMUNU' oynasın; halk da gerçekleri görmesin, duymasın, bilmesin istedi.

* BİK ise 'Basın İnfaz Kurumu'na dönüştürüldü, eleştirel ve bağımsız yayın yapan gazeteler için 'iktidar giyotini' görevini yerine getirdi. Yetkisini aşır haberlerde içerik denetimi yaparak 'muhalif' gazetelere haksız- hukuksuz resmi ilan kesme ve reklam ambargosu uygulayan BİK, iktidarı destekleyen gazeteleri sahte tirajlı gösterip en üst kategoriden resmi ilan ve kamu reklamlarıyla besledi, böylece Demokrat Parti döneminin 'BESLEME BASIN' rezaletini yeniden yaşattı.

* Kamu kaynaklarıyla fonlanan iktidar medyası ayakta tutulurken, eleştirel ve bağımsız yayın yapan gazete ve televizyonlar, ilan ve reklam ambargosu ve keyfi cezalarla çökertilmeye çalışıldı.

* Aralarında ulusal yayın yapanların da bulunduğu yüzlerce gazete ve televizyon baskılara ve ekonomik krize dayanamayır kapandı, binlerce gazeteci işsiz kaldı.

* Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilen 2018 yılından sonra kuvvetler ayrılığı ortadan kalkarken, siyasetin tasallutundaki bir kısım Yargı da ifade ve basın özgürlüğünü engellemenin araçlarından biri haline getirildi.

* Türkiye'ye, Suudi Arabistan yönetimince gönderilen 'infaz timi' tarafından katledilen Cemal Kaşıkçı davasına bakan mahkeme, hukukçuların 'skandal' olarak nitelediği kararla dosyayı Suudi Arabistan makamlarına devretti. Tüm dünyanın, adaletin yerine getirileceği sözünün yerine getirilmesini beklediği GAZETECİ CEMAL KAŞIKÇI CİNAYETİ DOSYASI KAPATILDI. Yetmedi, karara muhalefet şerhi koyan yargıç sürgün edildi.